

**KENTSEL YAŞAM VE MİMARİ ÇEVRE BAĞLAMINDA KADINA ŞİDDET
OLGUSU ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: ADANA ÖRNEĞİ**
A RESEARCH ON VIOLENCE TO WOMEN IN THE CONTEXT OF URBAN LIFE AND
THE ARCHITECTURAL ENVIRONMENT: THE CASE OF ADANA

Şenol DİKENCİK ¹, Gökhan UŞMA ²

¹Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kent Çalışmaları Anabilim Dalı
Adana, Türkiye

²Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Adana,
Türkiye

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, şiddet mağduru kadınların hangi kentsel koşullarda ve mimari çevrede yaşadıklarını incelemek, yaşadıkları çevrenin şiddet ile ilişkisini analiz etmek ve hangi şiddet türlerine maruz kaldıklarını inceleyerek, nedenleriyle ortaya koymaktır. Bu kapsamda Adana ilinde bulunan Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amirliklerine gelerek yaşadıkları şiddetten dolayı şikayetçi olan 100 kadın üzerinde bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Adana'nın hemen hemen her ilçesinde bulunan bu bürolara gelerek müracaat eden kadınlara anket uygulaması yapılmış ve farklı kentsel yaşam koşulları ortaya konulmuştur. Sonuç olarak her ne kadar farklı yaşam koşulları içerisinde bulunmuş olsalar da, kadınların şiddetin her türüne maruz kaldıkları görülmüştür. Şiddete maruz kalan kadınların büyük bir çoğunluğu yaşadıkları çevreyi değiştirmek istemektedir. Bundan dolayı kentsel dönüşüm gibi çalışmalar ile kentsel yaşam olanaklarının artırılması ve mimari çevrenin iyileştirilmesi gerekliliğine ulaşılmıştır. Ayrıca son yıllarda Türkiye'de tartışma konusu olan İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı kanun ile kadına karşı şiddet engellenmeye çalışılsa da şiddet mağduru kadınların adli makamlara ve emniyet güçlerine olan güveninin çok az düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı şiddetin engellenmesi için, devletin yükümlülükleri artmalı ve bu yönde çalışmalar yapan kuruluşlar desteklenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel Yaşam, Kentleşme, Kadın, Şiddet

ABSTRACT

This study aims to examine in which urban conditions and architectural environments women victims of violence live and what types of violence they are exposed to and to reveal their reasons. In this context, a survey was conducted on 100 women who came to the Bureau of Combating Domestic Violence and Against Women in Adana and complained about the violence they experienced. A questionnaire was applied to the women who used these offices in almost every district of Adana and different urban living conditions were revealed. As a result, although women were in different living conditions, they were exposed to various situations when taken out. The vast majority of women who are exposed to violence want to change the environment they live in. Therefore, the necessity of increasing urban life opportunities and improving the architectural environment has been achieved through studies such as urban transformation. In addition, although violence against women has been tried to be prevented with the Istanbul Convention and the Law No. 6284, which have been the subject of debate in Turkey in recent years, it has been concluded that the trust of women who are victims of violence in the judicial authorities and security forces is very low. Therefore, in order to prevent violence, administrative bodies should be increased and organizations that employ them for this purpose should be supported.

Keywords: Urban Life, Urbanization, Women, Violence

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Şenol DİKENCİK, Yüksek Lisans Öğrencisi, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kent Çalışmaları Anabilim Dalı, Adana, Türkiye. **E-mail:** senoldikencik87@gmail.com

Bu makaleye atf yapmak için / Cite this article: Dikencik S., & Uşma, G. (2023). Kentsel Yaşam ve Mimari Çevre Bağlamında Kadına Şiddet Olgusu Üzerine Bir Araştırma: Adana Örneği. *The Journal of World Women Studies*, 2023; 8(1), 34-48. <http://doi.org/10.5281/zenodo.8154316>

*Bu makale Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kent Çalışmaları Anabilim Dalı'nda gerçekleştirilen, "Kentsel Yaşam ve Mimari Çevre Bağlamında Kadına Şiddet Olgusu Üzerine Bir Araştırma: Adana Örneği" adlı Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

GİRİŞ

Şiddet, tarihin her anında görülen bir durumdur. İnsanın var olmasıyla şiddet ortaya çıkmıştır. Kutsal kitaplarda betimlenen Habil-Kabil olayı ilk şiddet olayı olarak kabul görmüştür. Yani tarihten günümüze şiddet toplum içerisinde var olmuştur. İlkel toplum yapılarından modern toplum yapılarına kadar, toplumun hemen hemen her kesiminde şiddetin her türüsü yaşanmaktadır.

Şiddet derken ilk akla fiziksel şiddet gelse de, şiddetin farklı türleri de vardır. Psikolojik ve ekonomik şiddet de, şiddetin türleri arasındadır. Kadınların birçoğu bunun farkında olmadıkları için ekonomik ve psikolojik şiddete maruz kaldıklarında adli makamlara başvurmamaktadırlar. Örneğin, eşinden darp gören bir kadın adli makamlara ulaştığında kadın; -eşim bana önceleri sadece hakaret ediyordu beni dövüyordu. Hakaretin bir suç olduğunu bilmiyordum. Ondan dolayı şikayet edemedim-demektedir. Bazen de toplumsal baskılar, ataerkil yapılar, öz güvensizlik gibi nedenlerden dolayı kadın gördüğü şiddeti duyuramamaktadır. Toplumun en dezavantajlı grupları arasında olan kadınlar, modern toplum yapısının ortaya çıkmasıyla, toplum içerisinde daha fazla görünmeye başlamıştır. Eğitim, ekonomik ve kültürel açıdan kendisini geliştiren kadın, temel haklar konusunda mücadeleye girerek yaşadığı şiddeti görünür hale getirmiştir.

Kentleşme ve modernizm paralel olarak gelişmektedir. Modern toplum, kendi yaşam koşullarını iyileştirerek, modern kentler ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Bunun yanında plansız göçler, modern kentleri olumsuz yönde etkileyen başlıca etmenlerden biridir. Plansız olarak yapılan göçler kentin yapısını bozmakta ve düzensiz yapılar ortaya çıkarmaktadır. Bu şekilde ortaya çıkan plansız yapılar ve mimari yapı çevrenin kontrolsüzce ilerlemesi, toplumsal yapıları da bozmaktadır. Kent içerisinde farklı kentsel yapılar ortaya çıkmakta ve buna bağlı olarak farklı şiddet türleri görülmektedir. Kadına karşı şiddette mekana bağlı olarak şiddet türlerinin bu denli farklılaşması, yaşanan çevre özelliklerinin toplumsal yaşamı etkilediğinin göstergesidir.

Modern kentler içerisinde kent hakkı mücadelesine giren kadınlar, kent içerisinde yerini almaya çalışmıştır. Kent meydanlarında, alışveriş merkezlerinde, parklarda, iş merkezlerinde, plazalarda fazlasıyla görünmeye başlamıştır. Kadının bu görünürlüğünün artması, kadın hakları savunucularının kent hakkı mücadelesini kazanmış olmasıdır. İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı kanun ile birlikte devlet güvencesinin de sağlanmasıyla kadının şiddete karşı mücadelesi korunmaya çalışılmıştır.

Bu bağlamda çalışmada, Adana ilindeki farklı kentsel yapılarda yaşayan kadınların, yaşamış olduğu şiddet türlerini ortaya koymak ve farklı kentsel koşullar ve mimari çevrenin kadına karşı şiddet ve şiddet türleri üzerindeki etkilerini tespit etmek amaçlanmış ve kadına karşı şiddetin önlenmesine yönelik önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır. Öte yandan şiddet mağduru kadınların yaşadıkları kente bakış açısını ortaya koymak, çevreye karşı memnuniyet ve güven duygularını incelemek de çalışmanın amaçları arasındadır. Çalışmanın yöntemi olarak, şiddet mağduru kadınlara yönelik anket soruları hazırlanmış ve bulgular üzerinden değerlendirmeler yapılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Şiddetin Kavramsal Değerlendirmesi

Şiddet; fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da cinsel içerikli bir takım davranışlarda bulunmak suretiyle bu eylemlere maruz kalan mağdur kimselerin fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü bozan, temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden ya da hakların kullanılmasını engelleyen her türlü eylemi ifade etmektedir. (Şenkul, 2014) Dünya Sağlık Örgütü ise şiddeti "Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlar sonucunda ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılması" (Akıncı, 2019) şeklinde tanımlamaktadır.

Şiddetin farklı nedenleri vardır. Bunlar toplumsal, psikolojik, biyolojik ve ekonomik nedenlerdir. Şiddetin toplumsal sebeplerine bakıldığında, bireylerin birçok öğrenilmiş davranışlarının çevresel faktörler içerisinde yer aldığı görülmektedir. Çevreye uyum sağlamaya çalışan birey hem iyi davranışları hem de kötü davranışları bu uyum sağlama sürecinde öğrenmektedir. Şiddet ise model ya da rol olarak öğrenilebilen bir olgudur. Dolayısıyla toplumsal bir varlık olan insan, şiddeti bilmiyorsa bile içinde yer aldığı sosyal çevre ve toplumsal koşullar içinde şiddeti çok rahatlıkla sonradan öğrenebilir. Bir diğer deyişle şiddet aynı zamanda insanoğluna öğretilen bir şeydir (Tekin, 2011). Şiddetin yaşanmasında etkili olan diğer bir faktör ise psikolojik nedenlerdir. Psikolojik nedenlerin bazıları; okul yaşamında başarısızlık, toplumsal beceri eksikliği, sorunlarla baş etme eksikliği, dışlanmışlık ve yalnızlık hissine kapılma, alınganlık, özgüven zayıflığı, bireysel farklılıklara karşı

toleranssızlık, genetik yatkınlık, psikopatolojik sorunlar, hayal kırıklığına uğrama, öfke kontrolü zayıflığı, toplumsal uyumsuzluk, uyuşturucu ve alkol kullanma gibi nedenlerdir (Şenkul, 2014). Şiddet sosyal nedenler ve psikolojik nedenler dışında biyolojik nedenlerle ortaya çıkmaktadır. Hem erkek hem de kadınların hormonal sebeplerden dolayı şiddet meydana gelmektedir. “Şizofreni gibi bazı akıl hastalıkları ve anti sosyal kişilik bozukluğu gibi bazı ruhsal bozukluklar sayılmaktadır. Saldırgan davranışların genel olarak, limbik sistem ile beynin temporal ve frontal ile ilişkili olduğu varsayılmaktadır.” (Yiğitcan, 2013). Şiddetin nedenlerinden birisi de ekonomik nedenlerdir. Şiddet; ekonomik kaynakları az olan toplumlarda daha fazla görülmektedir. Ekonomik gelişmeye bağlı olarak ortaya çıkan bilinçli toplum yapısı, şiddeti aza indirmekte veya şiddetin önüne geçmeye çalışmaktadır. “Ülkemizde kadınların, sosyoekonomik kalkınmadan en düşük düzeyde faydalanan kesimi oluşturmaları toplumsal hayata katılmalarını da etkilemektedir. Yapılan bir araştırmaya göre Türkiye’de her üç kadından birinin fiziksel şiddet yaşadığı ve kadının daha çok para kazanmasının dayak yeme riskini iki kat arttığı belirlenmiştir.” (Akıncı, 2019).

Şiddet ilk akla geldiğinde insanlar, onu fiziksel şiddet olarak düşünmektedir. Oysaki kadına yönelik veya aile içi şiddette birçok şiddet türü karşımıza çıkmaktadır. Fiziksel şiddet bunlardan bir tanesi olduğu gibi, psikolojik şiddet, cinsel şiddet ve ekonomik şiddet, şiddetin türleri olarak bilinmektedir.

Şiddet türleri bazı durumlarda aşamalı olarak da gerçekleşmektedir. Erkek, kadına karşı baskı aracı olarak kullandığı şiddeti ilk başta ekonomik veya psikolojik olarak gerçekleştirebilir. Bunlardan netice alamadığı zaman erkek, kadına karşı fiziksel şiddeti kullanarak daha ağır sonuçlara sebep olabilir.(Akıncı, 2009), şiddetin insan üzerindeki etkilerini “Öncelikle şiddet, hangi tür olursa olsun kabul edilemez sosyal ve hukuksal bir suçtur. Temelinde güç dengesizliği barındırır. Bireyin sağlığını, yaşamını ve insan haklarını tehdit etmekle beraber sosyoekonomik kayıplara, ruhsal belirtilerin ortaya çıkmasına da neden olur.” ifadesiyle açıklamıştır (Akıncı, 2019).

Şiddet bir insan hakları ihlali olması sebebiyle uluslararası örgütler tarafından birçok çalışma yapılmıştır. Bunlardan en önemlisi 10 Aralık 1948 tarihinde Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi”dir. Bu beyannamenin amacı, insan haklarının hiçbir yönden ayırım gözetmeksizin tüm insanları kapsayacak biçimde uluslararası düzeyde korunmasını amaçlayan ve belirli kişi ve kesimlerin korunmasıyla sınırlı olmayan genel sistemler oluşturulması denilebilir (Albayrak, 2010). 30 maddeden oluşan beyannamenin ilk olarak insanın kişiliğine bağlı hakları ile siyasi hak ve hürriyetlerini düzenlemektedir. Bunlar yaşama hakkı, kişi güvenliği, işkence yasağı, kölelik yasağı, keyfi tutuklanmanın önlenmesi, (Aslan, 2004) gibi maddeler şiddete karşı uluslararası bir mücadelenin hukuksal temelini oluşturmuştur.

4 Kasım 1950 tarihinde ise Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ortaya çıkmıştır. Sözleşme’nin 2. maddesinde herkesin yaşam hakkının yasayla korunacağı, 3. maddede hiç kimsenin işkence ya da insanlık dışı aşağılayıcı muameleye tabi tutulamayacağı, 4. maddede kimsenin köle olmadığı ve zorla çalıştırılmayacağı ifade edilmiştir. 5, 6, 7. maddelerde yargılanmaya ilişkin haklara yer verilmiş, 8. maddede herkesin özel ve aile hayatı ile konutuna ve yazışmalarına saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu belirtilmiş, 9. maddede herkesin din, vicdan ve düşünce hakkının olduğu söylenmiştir. 10. maddede ise herkesin kanaat, haber ve görüş almayla verme özgürlüğüne sahip olduğu belirtilerek devam eden 11. maddede toplanma ve dernek kurma hakkından, 12. maddede evlenme çağına gelen her erkek ve kadının evlenme ve aile kurma hakkına sahip olduğundan, 13. maddede sözleşme kapsamındaki hak ve özgürlükleri ihlal edilenlerin uluslararası bir merci önünde başvuru haklarının olduğundan bahsedilmiştir (Söylemez, 2021). Şiddet ile mücadelede Avrupa’nın Paris Şartı, Helsinki Nihai Senedi ve Çocuk Hakları Sözleşmesi gibi uluslar metinler çok önemli yere sahip olmuştur.

Kent Olgusu ve Kentleşme

Kent, tarih içinde farklı adlarda ve biçimlerde ortaya çıkmış olsa da insanlık tarihinin önemli sosyal olgularından birisidir. Günümüz kentleri ise modernleşme sürecinin bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyolojik açıdan Kent, tarım dışı üretimin yapıldığı, kontrol işlevlerinin toplandığı, nüfus açısından belirli büyüklük, heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine varmış bir mekan olarak tanımlanmaktadır (Güllüpnar, 2013). Son dönemlerde, özellikle 1982’den sonra kent toplumu ve siyaset ilişkisi, siyasal şiddet, yerel yönetim sorunları, kentte yaşayanların kültürel kimlik sorunları, geleneksel dayanışma biçimleri hemşeri dernekleri, göç edenlerin sağlık sorunları suçluluk vb. konular araştırılmıştır (Bal, 2006).

Sosyolojik açıdan kenti tanımlama girişimlerinde kentten, genellikle nüfus birikiminin, uzmanlaşmanın, iş bölümünün, sanayileşmenin, ikincil ilişkilerin yoğun biçimde yaşandığı bir yer olarak söz edilir. Diğer bir ifadeyle, Uygarlığın doğduğu ve beslendiği, her türlü toplumsal, bilimsel, siyasal ve ekonomik ilişkilerin sürdürüldüğü, bunun sonucu olarak insanlığın uğraşmak zorunda kaldığı sorunların ortaya çıktığı ve bu sorunlarla başa çıkmak üzere her türlü savaşımın ya da gelişmenin/yeniliğin kaynaklandığı yerler niteliğini taşımaktadırlar (Alkan, Duru, 2002).

Kentler, 1970'lerde ortaya çıkan ve bugüne dek karmaşık biçimler olarak olgunlaşmaya devam eden- kısaca küreselleşme başlığı altında toplanan- ekonomik, politik ve kültürel süreçlerin merkezinde yer aldıkları için bugün bu denli mercek altındalar (Genç, Keyder, Keyman, Köse Badur, 2021). Sanayileşme ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında artan oranda örgütlenme, iş bölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikimi süreci kentleşmeyi tanımlatırken, suçluluk konusunu da etkileyebilme potansiyeli olan bir toplumsal değişim süreci olarak algılanması açısından da elverişlidir (Gölbaşı, 2007).

Kent Hakkı ve Kamusal Alan Mücadelesi

Kamusal mekan, kentsel morfolojide “özel mekan”dan arda kalanlar olarak tanımlanabilir. Kentsel mekanın en önemli parçalarında birisi olarak görebileceğimiz kamusal mekanın belirsiz ve tanımlanamaz yapısının kentin gelişmesi ile doğru orantılı olduğu düşünülebilir. Çünkü köy gibi daha basit ve ilkel yerleşimlerde ortak kullanım açık kamusal mekanlar, kentlilere göre daha minimal bir kitle tarafından kullanılmaktadır. Böylece bu mekanların kullanım düzenlemeleri, aidiyet oluşumları ve anlamları kentte göre daha kolay yaratılmaktadır. Oysa kentte kamusal mekanların tanımlanması gittikçe karmaşıklaşmakta ve bireysel algımızın üzerinde bir konuma oturtulmaya çalışılmaktadır (Bıyık, 2011).

Arendt'in fikirlerinde özel alan ve kamusal alan, farklı ve karşıt bir yaşam oluşturur. Özel alan, özel yaşam alanı olarak siyasi eylemlerin olmadığı bir alandır. Kamusal alan ise siyasi eylemlerin özgürce ifade edildiği, insanların hem fikirlerinin hem de yaşam şekillerinin daha görünür bir hale geldiği alandır. Bu iki alan bunca farklılığa rağmen birbirinden üstün bir durumda değildir. Arendt bu iki alanın farklı yaşam alanları olmalarından dolayı, farklı eylemleri temsil ettiğini gösterir. Arendt'e göre özel alan kamusal alana kurban edilemez çünkü özel alanda insanların siyasi eylemleri yoktur. Kamusal alanın siyasi eylemleri ile özel alan kurban edilemez. Ayrıca Arendt bu iki alanın birlikte var olabileceğini vurgulamıştır (Çalış, 2018).

Kent ve çevre hareketleri yani toplumsal hareketler ortak tüketim alanlarıyla ilgili kitlesel hareketler, 20. yy. başlarında işçi ve sendikal hareketlerden daha fazla gelişmiş ve ortak tüketim alanlarıyla ilgili istekleri daha da artmıştır. Toplumsal farklılıklar mekânsal farklılaşmaya yansıkça, yeni talepler ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak kitlesel hareketlerde de farklılaşmalar meydana gelmiştir. Kentsel toplumsal hareketler diğer sendikal örgütlere göre daha seçici ve spontan olarak gelişmiştir. Kamusal alan kullanımıyla alakalı çevresel hareketler, kent içerisinde daha güçlü hale geldiği görülmüştür. Kamusal alan ile ilgili bu farklı taleplerin ortaya çıkmasına Henri Lefebvre “Kent hakkı” kavramı ile açıklamaya çalışmıştır. Ona göre, “Kent hakkı, diğer hakların üst bir biçimi olarak ortaya çıkar, yaşam alanı ve ikamet hakkının üst bir biçimidir. Ouvre hakkı, (tüm vatandaşların katılım gösterdiği ortak bir eser olarak karşımıza çıkan kenttir) katılım ve tahsis hakkı (mülkiyet hakkı olan kesinlikle ayrı bir durumdur), kent hakkıyla belirtilmiş olur (Mitchell, 2020).

Harvey'e göre, kent hakkı bireysel özgürlükten daha çok kent kaynaklarına erişim, başka bir deyişle kenti değiştirerek kendimizi değiştirme hakkıdır ve vazgeçilmeyecek haklardan biridir. Bu dönüşüm, kentleşme süreçlerini yeniden şekillendirme için kolektif bir gücün varlığını gerektirmektedir. Kentsel süreçlerin köklü bir şekilde değişmesi yaşam tarzlarında da büyük değişiklikler meydana getirmiştir. Kentin yanı sıra kentsel yaşam kalitesi de bir meta haline gelmiş; tüketimcilik, turizm, kültüre ve bilgiye dayalı endüstriler kentsel ekonomi politiğin önemli boyutlarını oluşturmuştur. Kent hakkı giderek özel çıkarların eline geçmekte ve küçük bir siyasi ve ekonomik elitin arzularına göre kentler şekillenmektedir (Şen, 2015).

Kadına Karşı Şiddet

Kadına yönelik şiddet, temel hakların ve özgürlüklerinin ihlali olup, kadınlar ve erkekler arasındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı güç ilişkilerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan bir sorundur. Toplumsal değer sisteminde var olan ataerkil aile yapısına bağlı olarak sahiplenilen ailenin bütünlüğüne ve güvenliğine dayalı inanç değerleri açısından bu durumun tarafsız olarak irdelenebilmesi güçlenmiştir. Kadına yönelik şiddet özel alanda meydana geldiği için şiddetin boyutunun tespiti zorlaşmıştır (Akkaş, Uyanık, 2016).

1800'lü yıllar kadınlar açısından ilk kez tıbbi ve yasal çalışmalar görülmeye başlamıştır. 1883'te Maryland'de ilk defa kadına karşı şiddet suç olarak görülmüş ve kanunlarda yerini almıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise erkeklerin kendi eşini dövmesi suç sayılmadığı gibi bu olay 1884'lü yıllara kadar kanunlarla desteklenmiştir. Benzer bir durum 18. ve 19. yy. İngiltere'sinde de görülmüştür. Erkeklerin kadınlara şiddet göstermesi kanunlarla desteklenmiş ve şiddetin ne şekilde olacağı anlatılmış, gerektiği durumlarda şiddetten kaçınmayıp, ceza vermek için ince bir sopa kullanmak yasalarca desteklenmiştir. Bu durum ABD'nin tüm eyaletlerinde uygulanmıştır (Göleker Törer, 2020).

Kadına yönelik aile içi şiddet 1970'lere kadar sosyal problem olarak görülse de 1960'ların sonu, 1970'lerin başında bu sorun toplumsal alanda tartışılmaya başlanmıştır. Dominik Cumhuriyeti'nde 25 Kasım 1960 tarihinde sosyal değişim hareketinde çalışan üç kadının (Mirabel Kardeşler) tecavüze uğrayıp öldürülmesini takiben, ilk önce Latin Amerikalı Karayipli kadınlar tarafından, daha sonra tüm kadınlar tarafından 25 Kasım "Kadına Yönelik Şiddete Hayır" günü olarak ilan edilmiştir (Najafova, 2020).

Kadının Kent Yaşamında Ortaya Çıkması ve Kamusal Alan Mücadelesi

Sanayi devrimiyle beraber özel alandan çıkarak kamusal alanda daha fazla görülmeye başlayan kadınlar, sosyal haklarıyla ilgili taleplerde bulunmuşlardır. Özellikle, "kadınlar fabrika işçiliğini olduğu gibi yoğun ev emeğini de kapsayan (ailenin ayakta kalması için ikisi de zorunluydu) günlük deneyimlerini siyasal taleplerine dahil etti. Ayrıca hastalık, sakatlık ve tecavüzle her an karşı karşıya gelebildikleri işçi aileleri arasında düşmek bilmeyen yüksek çocuk ölümü oranları ve yasadışı kürtajla bağlantılı tehlikeler ve ölümlerden bahsediyorlardı. Savaştan önce kadınların özel ihtiyaçlarından dem vuran argümanlar kadın işçinin anne kimliğine odaklanırken, 1920'lerin ortalarında kadınlar çoklu rolleriyle kendilerini temsil ederek kadın işçi olarak özgül konumlarına seslenen sosyal refah önlemleri talep ettiler." (Rose, 2018). Kadınların sosyal refah konusundaki talepleri ekonomik durumlarının zayıflamasından kaynaklıdır. Kayıt dışı istihdam koşullarıyla bilinen küresel dünyada refah hizmetleri çoğunlukla kadınlar tarafından karşılanmaktadır. Ev içi hizmetlerin kadınlar tarafından ücretsiz bir şekilde temin edilmesi feminist hareketler tarafından ciddi bir biçimde eleştirilmiştir. Onlara göre kadın; kendini yöneten, bağımsız hareket eden ve girişimci olandır. İdeal olan kadın toplum yapısı içerisinde ekonomik özgürlüğünü kazanmış olandır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı verilen mücadelenin ancak bu ideal kadın profiline ulaşıldığında daha sağlıklı bir zemine oturacağı düşünülmektedir.

Kadın sorunu, Türkiye modernleşmesini hem düzenleyen hem de ona karşı çıkılmasına neden olan konulardan birini oluşturmaktadır. Modernleşmeci elitler ilerlemenin yolunun her iki cinsi de içermekten geçtiğini vurgulamış ve kadın-erkek eşitliği anayasada ve kanunlarda tanınmıştır. Ancak modernleşme esas olarak erkek egemen kurumlar eliyle gerçekleşmiştir. Dolayısıyla birçok yasal kazanıma ve bazı kadınların moderniteyle bütünleşmesine rağmen, cinsiyet düzeni değişmeden devam edegelmiştir. Ayrıca kırsal alanlardaki ve Doğu illerindeki kadınların büyük çoğunluğu modernleşme sürecinin dışında kalmıştır. Bölgesel ve kır-kent arasındaki farklılıklar Türkiye'nin kalkınma ve özel olarak da kadınların özgürleşme tecrübesinin göze çarpan belirgin özelliği haline gelmiştir (Ertürk, 2015).

Cumhuriyetin kurulmasından sonra sanayileşme ve onun getirdiği kentleşme ve göç etkenlerinin yanı sıra hukuk sisteminin kadına tanıdığı seçme ve seçilme, kadın-erkek eşitliği, istediği alanda öğrenim görme ve meslek edinme gibi hakları kadınlar için yeni iş alanlarının açılmasını sağlamıştır. Tüm bu ekonomik, yasal, kültürel değişimler sonucunda öğrenim ve meslek sahibi olan kadın sayısı artmıştır. Ancak Türkiye'de modernleşme sürecinin ataerkil yapısı tamamen ortadan kaldırdığını söylemek mümkün değildir. İlk önce büyük çabalar sonucu elde edilen kadın haklarına toplum sıcak bakmamış, bu yenilikler yeteri kadar içselleştirilememiştir. İlerleyen süreçlerde ise bu yenilikler ve haklar içselleştirilse de kadın-erkek eşitliği tam olarak sağlanamamış, kadınlar toplumsal hayatta dezavantajlı konumlarını önemli ölçüde sürdürmüşlerdir (Akıncı, 2019).

ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Araştırmanın kavramsal çerçevesinin oluşturulması için alan araştırması yapılmış ve kaynak taraması ile genel çerçeve oluşturulmuştur. Şiddet olgusu, kentleşme süreci ve kadına karşı şiddet konularıyla ilgili birden fazla konu olmasına rağmen, kentleşme sürecinin ve kentleşme ile birlikte ortaya çıkan farklı kentsel koşulların ve mimari çevrenin kadına karşı şiddet üzerine etkisi ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bundan dolayı şiddet olgusu, kentleşme süreci ve kadına karşı şiddet olgusu ayrı ayrı ele alınmıştır.

Araştırmada anket tekniği kullanılmıştır. Adana ilinde ve tüm ilçelerinde 2020 yılında kurulmaya başlayan Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amirlikleri, kadına karşı şiddetle mücadele de ayrı bir emniyet birimi olarak çalışmaya başlamış ve mağdur kadınların ilk müracaat merkezleri olmuştur. Bahse konu büro amirliklerine gelerek müracaatta bulunan mağdur kadınlar üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır. Bu anket çalışması Adana ilinde tüm ilçelerinde bulunan Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Büro Amirliklerine gelen 100 mağdur kadın üzerinden örnekler alınarak tamamlanmıştır. Katılımcıların doldurmuş olduğu değerlendirme formlarındaki veriler bir araya getirilerek, SPSS 25 programı aracılığı ile gerekli analiz yöntemleri uygulanmış ve bulgular tablolar halinde ifade edilmiştir.

BULGULAR VE ANALİZLER

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın amaçları doğrultusunda toplanan verilerin tanımlayıcı ve istatistiksel analizlerine yer verilmiştir.

Tanımlayıcı Analizler

Tanımlayıcı analizler kapsamında, araştırma katılımcılarının araştırmanın ölçme aracı olan anket formundaki sorulara verdikleri cevapların dağılımları ve ortalamaları incelenmiştir. Aşağıda yer alan Tablo 1’de araştırma katılımcılarının kişisel özellikleri sunulmuştur; yaş bakımından katılımcıların 24’ü (%24) 18 – 25 yaş arasında, 38’i (%38) 26 – 35 yaş aralığında, 29’u (%29) 36 – 50 yaş arasında ve son olarak da 9 katılımcı 51 yaş ve üzerinde olmaktadır. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde 14 (%14) katılımcı okuma yazma bilmemekte, 5 (%5) katılımcı sadece okuma yazma bilmekte, 15 (%15) katılımcı ilköğretim mezunu, 20 (%20) katılımcı ortaokul mezunu, 28 (%28) katılımcı lise mezunu ve son olarak da 18 (%18) katılımcı üniversite mezunu olmaktadır. Aylık gelir bakımından 43 (%43) katılımcı aylık 0 – 999 TL bir gelire, 9 (%9) katılımcı 1000 – 2999 TL, 11 (%11) katılımcı 3000 – 4253 TL, 22 (%22) katılımcı 4254 – 6999 TL, 5 (%5) katılımcı 7000 – 9999 TL ve son olarak da 10 (%10) katılımcı 10.000 TL ve üzeri bir aylık gelire sahip olmaktadır. Katılımcıların ailelerinde aile ekonomisine katkı sağlayan tarafın sorgulandığı değişkenin dağılımı şu şekilde gerçekleşmiştir; 56 (%56) katılımcının eşi, 2 (%2) katılımcının oğlu, 4 (%4) katılımcının annesi, 20 (%20) katılımcının babası ve 18 (%18) katılımcının sevgilisi aile ekonomisine katkı sağlamaktadır. Katılımcıların komşularının eğitim düzeylerini değerlendirdiği değişkene göre; 52 (%52) katılımcının komşularının eğitim düzeyi kendilerine yakın, 20 (%20) katılımcının uzak ve son olarak da 28 (%28) katılımcının komşularının eğitim düzeyi hakkında bilgi sahibi olmamaktadır. Komşular ekonomik düzey bakımından değerlendirildiğinde; 56 (%56) katılımcı komşuların eğitim düzeyini kendine yakın, 22 (%22) katılımcı kendine uzak bulmakta ve 22 (%22) katılımcının ise komşularının ekonomik durumu hakkında bilgisi olmamaktadır. Son olarak da oturlan konut tipi bakımından 51 (%51) katılımcı müstakil konutta, 41 (%41) katılımcı apartmanda ve 8 (%8) katılımcı ise gecekonduda oturmaktadır.

Tablo 1. Araştırma Katılımcılarının Kişisel Özellikleri

	N	%
Yaş		
18-25	24	24
26-35	38	38
36-50	29	29
51 ve üzeri	9	9
Eğitim Durumu		
Okuma yazma bilmiyor	14	14
Okuma yazma biliyor	5	5
İlkokul	15	15
Ortaokul	20	20
Lise	28	28
Üniversite	18	18
Aylık Gelir		
0-999 TL	43	43
1000-2999 TL	9	9
3000-4253 TL	11	11
4254-6999 TL	22	22
7000-9999 TL	5	5
10000 TL ve Yukarısı	10	10
Aile Ekonomisine Katkı Sunan		
Eş	56	56
Oğul	2	2
Anne	4	4
Baba	20	20
Sevgili	18	18
Komşu Eğitim Düzeyi Yakın mı?		
Evet	52	52
Hayır	20	20
Fikrim yok	28	28
Komşu Ekonomik Düzeyi Yakın mı?		
Evet	56	56
Hayır	22	22
Fikrim yok	22	22
Oturulan Konut Tipi		
Müstakil	51	51
Apartman	41	41
Gecekondu	8	8
Toplam	100	100

Aşağıda yer alan Tablo 2’de ise katılımcıların şiddet durumlarına dair değişkenlerin dağılımları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde maruz kalınan şiddet türü; 54 (%54) katılımcı için fiziksel şiddet, 32 (%32) katılımcı için psikolojik şiddet, 10 (%10) katılımcı için ekonomik şiddet ve 4 (%4) katılımcı için cinsel şiddet olarak dağılım göstermektedir. Maruz kalınan şiddetin sebebi; 39 (%39) katılımcı için uyuşturucu madde kullanımı, 6 (%6) katılımcı için eğitimsizlik, 10 (%10) katılımcı için işsizlik ve 45 (%45) katılımcı için otoriter aile yapısı olmaktadır. Şiddete maruz kalınan yıl; 31 (%31) katılımcı için 1 -3 yıl, 26 (%26) katılımcı için 4 – 5 yıl, 43 (%43) katılımcı için 6 yıl ve üzeri olmaktadır. Şiddetin kaynağı incelendiğinde ise 80 (%80) katılımcı için şiddet kaynağı eş, 5 (%5) katılımcı için oğul, 2 (%2) katılımcı için anne, 5 (%5) katılımcı için baba ve 8 (%8) katılımcı için sevgili olmaktadır. Şiddet uygulayan tarafın eğitim düzeyi incelendiğinde ise 18 (%16) katılımcıya şiddet uygulayan taraf üniversite mezunu, 18 (%18) katılımcı için lise, 26 (%26) için ortaokul mezunu, 29 (%29) katılımcı için

ilkokul mezunu, 5 (%5) katılımcı için okuryazar ve 6 (%6) katılımcı için okur yazar olmayan taraf şiddet uygulayan taraf olmaktadır. Son olarak da 54 (%54) katılımcı kendisine şiddet uygulayan tarafın ruhsal veya kişilik bozukluğu olduğunu düşünmekte, 31 (%31) katılımcı düşünmemekte, 15 (%15) katılımcının ise fikri olmamaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Şiddet Durumları

	N	%
Maruz Kalınan Şiddet Türü		
Fiziksel şiddet	54	54
Psikolojik şiddet	32	32
Ekonomik şiddet	10	10
Cinsel şiddet	4	4
Maruz Kalınan Şiddetin Sebebi		
Uyuşturucu madde kullanımı	39	39
Eğitimsizlik	6	6
İşsizlik	10	10
Otoriter aile yapısı	45	45
Şiddete Maruz Kalma Süresi (Yıl)		
1-3 yıl	31	31
4- 5 yıl	26	26
6 yıl ve üzeri	43	43
Şiddetin Kaynağı		
Eş	80	80
Oğul	5	5
Anne	2	2
Baba	5	5
Sevgili	8	8
Şiddet Uygulayanın Eğitim Düzeyi		
Üniversite	16	16
Lise	18	18
Ortaokul	26	26
İlkokul	29	29
Okuryazar	5	5
Okuryazar değil	6	6
Şiddet Uygulayanın Ruhsal/Kişilik Bozukluk Durumu		
Evet	54	54
Hayır	31	31
Fikrim yok	15	15
Toplam	100	100

Aşağıda yer alan Tablo 3'te araştırma katılımcılarının Adana ilinin ilçelerinden duydukları tedirginlik düzeylerinin ortalamaları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde Yüreğir (Ort=7,3) en tedirginlik duyulan ilçe olurken onu Seyhan (Ort=6,3) ve Sarıçam (Ort=5,7) takip etmektedir en az tedirginlik duyulan ilçeler ise Saimbeyli (Ort=3,8), Tufanbeyli (Ort=3,8), Yumurtalık (Ort=3,8) ve Karataş (Ort=3,6).

Tablo 3. Adana İlçeleri Tedirginlik Düzeyleri

	Ort±Ss	Min-Max
Çukurova	4,7±2,9	0-10
Seyhan	6,3±3,1	0-10
Yüreğir	7,3±2,9	0-10
Sarıçam	5,7±2,7	0-10
Ceyhan	4,7±2,3	0-10
Kozan	4,3±2,4	0-10
Feke	3,9±2,3	0-10
Saimbeyli	3,8±2,4	0-10
Tufanbeyli	3,8±2,4	0-10
Yumurtalık	3,8±2,4	0-10
Karataş	3,6±2,4	0-10

Ayrıca bir başka soruda araştırma katılımcılarının yaşadıkları yerden duydukları tedirginlik düzeyleri ise 7,2±3,1 ile oldukça yüksek düzeyde gerçekleşmiştir.

Aşağıda yer alan Tablo 4'te ise katılımcıların çevrelerine dair değerlendirmelerinin dağılımları yer almaktadır. Yaşanılan çevreden ve çevresel hizmetlerden duyulan memnuniyet incelendiğinde 34 (%34) katılımcı memnun olduğunu ifade etmekte, 62 (%62) katılımcı memnun olmamakta ve 4 (%4) katılımcının ise bu konuda bir fikri bulunmamaktadır. Şiddet öncesi veya sonrasında bulunulan/yaşanılan çevreyi değiştirme isteği bakımından 75 (%75) katılımcı çevresel bir değişiklik istemekte, 20 (%20) katılımcı istememekte ve 5 (%5) katılımcının ise bir fikri bulunmamaktadır.

Tablo 4. Çevresel Değerlendirme Soruları

	N	%
Yaşanılan Çevreden/Hizmetlerden Memnuniyet		
Evet	34	34
Hayır	62	62
Fikrim yok	4	4
Şiddet Öncesi/Sonrası Çevre Değiştirme İsteği		
Evet	75	75
Hayır	20	20
Fikrim yok	5	5
Toplam	100	100

Tablo 5'te ise katılımcıların şiddete yönelik görüşleri yer almaktadır. Cevaplar 3'lü likert ölçekte kodlanmış 1=katılıyorum, 3=katılmıyorum olmakta ve düşük puanlar yüksek katılma oranına işaret etmektedir bu çerçevede "Kadına karşı şiddetin engellenmesinde cezalar arttırılmalı caydırıcı hale gelmelidir.", "Kadına karşı şiddet eğilimi ailede başlar.", "Kadına karşı şiddetin engellenmesinde kadının eğitim seviyesi artırılmalı, kent yaşamına katılımı özendirilmelidir." ve "Kadına karşı şiddetin engellenmesinde kentsel yaşam koşulları iyileştirilmelidir." ifadeleri katılımcıların Ort= 1,1 ile en fazla katıldığı ifadeler olmaktadır "Kadına karşı şiddetin engellenmesinde adli makamlar ve emniyet görevini yapmaktadır." ifadesi katılımcıların en az katıldığı ifadeler olmaktadır.

Tablo 5. Katılımcıların Şiddete Yönelik Görüşleri

	Ort±Ss	Min-Max
Kadına karşı şiddette en çok ekonomik nedenler etkilidir.	1,5±0,8	1-3
Kadına karşı şiddet olaylarının ana sebebi uyuşturucu ve alkol kullanımıdır.	1,3±0,6	1-3
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde adli makamlar ve emniyet görevini yapmaktadır.	1,7±0,8	1-3
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde cezalar arttırılmalı caydırıcı hale gelmelidir.	1,1±0,5	1-3
Şiddet mağduru kadın, adli makamlara kolaylıkla ulaşabilmektedir.	1,6±0,7	1-3
Kadına karşı şiddet eğilimi ailede başlar.	1,1±0,4	1-3
Kadına karşı şiddette Adana'nın kentsel yapısı etkilidir.	1,5±0,7	1-3
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde kentsel dönüşüm etkili olacaktır.	1,5±0,7	1-3
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde, kadının eğitim seviyesi artırılmalı, kent yaşamına katılımı özendirilmelidir.	1,1±0,3	1-3
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde kentsel yaşam koşulları iyileştirilmelidir.	1,1±0,4	1-3

İstatistiksel Analizler

Çalışmanın bu bölümünde araştırma soruları arasındaki ilişkilerin incelendiği istatistiksel analizlere yer verilmiştir. Bu çerçevede parametrik test yöntemlerinden tek yönlü anova ve pearson korelasyon testlerinden yararlanılmıştır. Aşağıda yer alan Tablo 6'da katılımcıların şiddete yönelik ifadeleri ile yaşları arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgular incelendiğinde “Kadına karşı şiddet olaylarının ana sebebi uyuşturucu ve alkol kullanımıdır.” ve “Şiddet mağduru kadın, adli makamlara kolaylıkla ulaşabilmektedir.” ifadeleri ile yaş arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı tespit edilmiştir ($p<0,05$). Elde edilen bu farklılıklar incelendiğinde 18 – 25 ve 51 yaş ve üzerindeki katılımcıların bu ifadelere diğer yaş grubundaki katılımcılardan daha çok katıldığı görülmektedir.

Tablo 6. Yaş ve Şiddete Yönelik Düşünceler Arasındaki Ortalama Farklılıkları

		N	Ort	Ss	T	p
Kadına karşı şiddette en çok ekonomik nedenler etkilidir.	18-25	24	1,54	0,83	1,588	0,197
	26-35	38	1,58	0,83		
	36-50	29	1,66	0,86		
	51 ve üzeri	9	1,00	0,00		
Kadına karşı şiddet olaylarının ana sebebi uyuşturucu ve alkol kullanımıdır.	18-25	24	1,13	0,45	2,883	0,040
	26-35	38	1,55	0,83		
	36-50	29	1,28	0,70		
	51 ve üzeri	9	1,00	0,00		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde adli makamlar ve emniyet görevini yapmaktadır.	18-25	24	1,58	0,78	1,330	0,269
	26-35	38	1,92	0,88		
	36-50	29	1,59	0,82		
	51 ve üzeri	9	1,56	0,73		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde cezalar arttırılmalı caydırıcı hale gelmelidir.	18-25	24	1,04	0,20	1,029	0,384
	26-35	38	1,18	0,56		
	36-50	29	1,24	0,64		
	51 ve üzeri	9	1,00	0,00		
Şiddet mağduru kadın, adli makamlara kolaylıkla ulaşabilmektedir.	18-25	24	1,33	0,56	3,382	0,021
	26-35	38	1,87	0,84		
	36-50	29	1,59	0,82		
	51 ve üzeri	9	1,22	0,44		
Kadına karşı şiddet eğilimi ailede başlar.	18-25	24	1,17	0,38	0,474	0,701
	26-35	38	1,21	0,53		
	36-50	29	1,17	0,54		
	51 ve üzeri	9	1,00	0,00		
Kadına karşı şiddette Adana'nın kentsel yapısı etkilidir.	18-25	24	1,50	0,78	0,656	0,581
	26-35	38	1,61	0,75		
	36-50	29	1,55	0,78		
	51 ve üzeri	9	1,22	0,44		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde kentsel dönüşüm etkili olacaktır.	18-25	24	1,50	0,72	1,028	0,384
	26-35	38	1,50	0,65		
	36-50	29	1,69	0,85		
	51 ve üzeri	9	1,22	0,67		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde, kadının eğitim seviyesi artırılmalı, kent yaşamına katılımı özendirilmelidir.	18-25	24	1,00	0,00	1,328	0,270
	26-35	38	1,16	0,44		
	36-50	29	1,21	0,49		
	51 ve üzeri	9	1,11	0,33		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde kentsel yaşam koşulları iyileştirilmelidir.	18-25	24	1,13	0,45	0,629	0,598
	26-35	38	1,16	0,44		
	36-50	29	1,24	0,64		
	51 ve üzeri	9	1,00	0,00		

Tablo 7’de ise konut tipi ve yaşanılan mimari çevreden duyulan tedirginlik arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA test sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların oturduğu konut tipi ile yaşanılan yerden duyulan tedirginlik arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı yer almakta ($p < 0,05$) ve elde edilen bu farklılık incelendiğinde gecekonduda oturan katılımcılar en yüksek düzeyde tedirginliğe sahip olmakta (Ort=8,13) onları müstakil konutta oturan katılımcılar takip etmekte (Ort= 7,94) ve apartmanda oturan katılımcılar en düşük tedirginlik düzeyine sahip olmaktadır (Ort= 6,20).

Tablo 7. Konut Tipi ve Yaşanılan Yerden Duyulan Tedirginlik Ortalama Farklılıkları

		N	Ort	Ss	T	P
Konut Tipi	Müstakil	51	7,94	2,69	4,047	0,021
	Apartman	41	6,20	3,54		
	Gecekondu	8	8,13	2,64		

Aşağıda yer alan Tablo 8’de ise yaşanılan konut tipi ile yaşanılan mimari çevreden ve hizmetlerden duyulan memnuniyet arasındaki istatistiksel anlamlı ilişkilerin tespiti amacıyla gerçekleştirilen ki-kare analizinin sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre oturlan konut tipi ile yaşanılan çevreden duyulan memnuniyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmakta ($p<0,05$) ve bu ilişki incelendiğinde özellikle müstakil ve gecekondu tipi konutlarda oturan katılımcıların çevreden memnun olmadıkları, apartmanda oturan katılımcıların ise çevreden memnuniyetinin daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Konut Tipi ve Yaşanılan Mimari Çevreden Duyulan Memnuniyet

		Çevreden Duyulan Memnuniyet			P
		Evet	Hayır	Fikrim Yok	
Konut Tipi	Müstakil	11	38	2	0.010
	Apartman	22	17	2	
	Gecekondu	1	7	0	
Toplam		34	62	4	

Aşağıda yer alan Tablo 9 ‘da oturlan konut tipi ve şiddete yönelik ifadeler arasındaki istatistiksel anlamlı ortalama farklılıklarının tespiti amacıyla gerçekleştirilen tek yönlü ANOVA sonuçları yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre oturlan konut tipi ile şiddete yönelik ifadeler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ortalama farklılığı yer almamaktadır ($p<0,05$).

Tablo 9. Oturulan Konut Tipi ve Şiddete Yönelik Düşünceler Arasındaki Ortalama Farklılıkları

		N	Ort	Ss	T	p
Kadına karşı şiddette en çok ekonomik nedenler etkilidir.	Müstakil	51	1,41	0,75	1,996	0,141
	Apartman	41	1,73	0,87		
	Gecekondu	8	1,38	0,74		
Kadına karşı şiddet olaylarının ana sebebi uyuşturucu ve alkol kullanımındır.	Müstakil	51	1,25	0,63	1,986	0,143
	Apartman	41	1,46	0,81		
	Gecekondu	8	1,00	0,00		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde adli makamlar ve emniyet görevini yapmaktadır.	Müstakil	51	1,61	0,78	1,489	0,231
	Apartman	41	1,88	0,87		
	Gecekondu	8	1,50	0,93		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde arttırılmalı caydırıcı hale gelmelidir.	Müstakil	51	1,18	0,56	0,143	0,867
	Apartman	41	1,12	0,46		
	Gecekondu	8	1,13	0,35		
Şiddet mağduru kadın, adli makamlara kolaylıkla ulaşabilmektedir.	Müstakil	51	1,61	0,78	0,371	0,691
	Apartman	41	1,63	0,80		
	Gecekondu	8	1,38	0,74		
Kadına karşı şiddet eğilimi ailede başlar.	Müstakil	51	1,12	0,38	0,648	0,525
	Apartman	41	1,22	0,57		
	Gecekondu	8	1,25	0,46		
Kadına karşı şiddette Adana'nın kentsel yapısı etkilidir.	Müstakil	51	1,55	0,78	0,613	0,544
	Apartman	41	1,56	0,74		
	Gecekondu	8	1,25	0,46		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde kentsel dönüşüm etkili olacaktır.	Müstakil	51	1,59	0,75	0,542	0,583
	Apartman	41	1,44	0,67		
	Gecekondu	8	1,63	0,92		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde, kadının eğitim seviyesi artırılmalı, kent yaşamına katılımı özendirilmelidir.	Müstakil	51	1,12	0,38	0,401	0,671
	Apartman	41	1,12	0,40		
	Gecekondu	8	1,25	0,46		
Kadına karşı şiddetin engellenmesinde kentsel yaşam koşulları iyileştirilmelidir.	Müstakil	51	1,16	0,50	0,031	0,969
	Apartman	41	1,17	0,50		
	Gecekondu	8	1,13	0,35		

SONUÇ

Şiddet mağduru kadınların birçok şiddet türüne maruz kaldıkları görülmektedir. Bunların başında fiziksel şiddet türü gelmektedir. Kadınların bu şiddet türüne maruz kalana kadar adli makamlara ulaşmadıkları anlaşılmıştır. Sebep olarak eğitimsizlik bunların başını çekse de, Türk toplumunun ataerki yapısı ve kadına karşı çevresel baskılar da kadının adli makamlara ulaşmasını kısıtlamaktadır. Bundan dolayı kadınlara yönelik televizyon kanallarında, sosyal medyada veya yüz yüze faaliyetlerle eğitimler verilmeli ve kadının bilinç düzeyi artırılmalıdır. Bu şekilde verilen eğitimlerle şiddet mağduru kadınların güvenli bir şekilde adli makamlara ulaşılması sağlanmalıdır.

Şiddet mağduru kadınların ilk başvuru yeri adli makamlar ve kolluk kuvvetleri olsa da, adli makamlara ve kolluk kuvvetlerine olan güven az düzeydedir. Şiddetin engellenmesinde en önemli görevlere sahip olan adli makamlar ve kolluk bu konuda güvensiz kalmıştır. Kadının güveninin

sağlanması için öncelikle bu alanda çalışan personele eğitimler verilmeli ve personel uzmanlaştırılmalıdır. Ayrıca personel, mağdur kadınlara karşı profesyonelce davranmalı ve onur kırıcı söz ve davranışlardan uzak kalmalıdır. Yaşanılan mağduriyete bir mağduriyet daha katarak yeni travmalara sebep olmamalıdır.

Şiddet mağduru kadınların eğitim ve ekonomik şartları düşünüldüğünde, maruz kaldıkları şiddet türüne bakılacak olunursa yaşadıkları mimari çevreye göre farklılıklar görülmektedir. Gecekondu ve müstakil konut tipinde oturan kadınlar fiziksel ve ekonomik şiddete daha çok maruz kalmakta, apartman konut tipinde oturan kadınlar ise en çok psikolojik şiddete maruz kalmaktadır. Buna bağlı olarak gecekondu ve müstakil konut tipinde oturan kadınların, yaşadıkları mimari çevreden memnun olmadıkları ve yaşadıkları çevreyi değiştirmek istedikleri tespit edilmiştir. Şiddetin çok fazla yaşanıldığı düşünülen müstakil ve gecekondu yapıların olduğu düzensiz oluşan mimari çevrenin, güvensiz ortamı giderecek şekilde yenilenmesi veya bu çevrelerde kentsel dönüşüm çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Belediyeler ve kamu kurumları, kamusal alanı kadınların özgürce davranmasını sağlayacak şekilde düzenlemeli ve kamusal alanı çağdaş mimari çevreye kavuşturmalıdır. Bu sayede kadının yaşam kalitesinin artmasının sağlanacağı ve yaşanan şiddet oranının düşeceği düşünülmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek

Bu çalışma finansal olarak desteklenmemiştir

Yazar Katkıları

Plan, tasarım: ŞD, GU; Gereç, yöntem ve veri toplama: ŞD, GU; ; Veri analizi ve yorumlar: ŞD, GU; Yazım ve düzeltmeler: ŞD, GU.

KAYNAKLAR

- Akıncı, S. (2019) *Nevşehir'de Yaşayan Kadınların Kadına Şiddet Algısı*, Basılmamış Yüksek Lisans, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Aktaş, İ., Uyanık Z. (2016) *Kadına Yönelik Şiddet*. Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi 6, 32-42.
- Albayrak, F. (2010) *Türkiye'de İnsan Hakları Yönetimi İl ve İlçe İnsan Hakları Kurulları Üzerine Bir Alan Çalışması*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Alkan, A., Duru, B. (2002) *20. Yüzyılda Kent ve Kentsel Düşünce*, Der. ve Çev. Alkan, A., Duru, B., 20. Yüzyıl Kenti, (s.7-25) İmge Yayınevi Ankara
- Bal, H. (2006) *Kent Sosyolojisi*, 3. basım, Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Bıyık, Z. (2011) *Kamusal Mekanın, Kent Mekanından Soyutlanması ve Devlet Otoritesi'nin Yaratmış Olduğu Dokunulmazlık Algısının Süreçteki Rolü*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çalış, R.G. (2018) *Şiddetin İktidar ve Totalitarizm Kavramları Çerçevesinde Gezi Olaylarının İncelenmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Ertürk, Y. (2015) *Sınır Tanımayan Şiddet*, İstanbul: Metis yayınları
- Genç, F. Keyder, Ç. Keymen, E.F. Köse Badur, A. (2021) *Kentlerin Türkiyesi*, İstanbul:İletişim Yayıncılık.
- Gölbaşı, S. (2007) *Kentleşme ve Suç: İstanbul'un Kentleşme Süreci ile Suçluluk Arasındaki İlişkinin Kuramsal Analizi*, Basılmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güleker Törer, E. (2020) *Kadına Yönelik Şiddet-Diyarbakır İl Örneği*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Güllüpinar, F. (2013) *Türkiye'nin Kentleşme Deneyimi (II): 1980 Sonrası*, Güneş F (Eds.), Kent Sosyolojisi (s. 252-282), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Mitchell, D. (2020) *Kent Hakkı*, (Çev. A. Çavdar) İstanbul: Ayrıntı yayınları.
- Najafova, L. (2020) *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Araştırmaların Sistemik Derlemesi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Rose, S. O. (2018) *Toplumsal Cinsiyet Tarihçiliği Nedir*, (Çev. F. B. Aydar) İstanbul: Can yayınları
- Şen, F. (2015) *Kent Hakkının Korunmasında Bir Mücadele Alanı Olarak Alternatif Medya: Taksim Projesi ve Gezi Parkı Örneği*, Selçuk İletişim, 9 (1): 141-161.

- Şenkul, A. (2014) *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Uygulanan Sosyal Politikalar*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.
- Söylemez, S.D. (2021) *Aile İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruyucu ve Önleyici Tedbirler*, Basılmamış Yüksek lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Tekin, Ü. (2011) *Şiddet*, 1. basım, Ankara: Orient Yayınları.
- Yiğitcan, G. (2013) *Kadına Yönelik Şiddet-Kırıkkale Örneği*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.